

Valsts prezidenta Egila Levita runa “Ekselences balvas” pasniegšanas ceremonijā

Publicēts: 09.03.2020.

[Egils Levits](#)

Esiet sveicināti, godātie skolotāji, šī pasākuma dalībnieki, ministres kundze, prorektora kungs, visi klātesošie!

Ekselences jeb Izcilības balva, ko šodien pasniedzam jums, cienījamās skolotājas un godājamie skolotāji, ir jūsu pedagoģiskās meistarības un aizrautības apliecinājums. Vairākos vērtēšanas līmeņos jūs esat “sijāti”, pārbaudīti, un jūsu darbs ir atzīts par inovatīvu un izcilu. Ar to es arī jūs sirsnīgi apsveicu!

Šī balva atklāj lielisku sadarbību starp Latvijas uzņēmējiem, izglītības iestādēm, Latvijas Universitāti un visu Latvijas sabiedrību. Man šķiet, ja ir griba, tad latvieši ļoti sekmīgi var sastrādāties. Tas gan ne vienmēr notiek, bet šis ir labs piemērs, kādā veidā dažādas institūcijas, dažādi cilvēki, dažādu profesiju pārstāvji spēj sadarboties savā starpā, lai panāktu labu – un šajā gadījumā arī jāsaka izcilu – rezultātu.

Izcilības pamatā ir attieksme pret savu darbu un līdzcilvēkiem, motivācija sasniegt iespējami labāko rezultātu. Tāpēc par labiem skolotājiem kļūst tie, kuriem ir raksturīga patiesa vēlme no jaunām personībām veidot nobriedušus cilvēkus ar savu skatu uz pasauli.

Matemātika, fizika, ķīmija un bioloģija – tie ir būtiski mācību priekšmeti jebkurā izglītības sistēmā. Tie formē topošā pilsoņa, jaunā cilvēka domāšanu, loģiku, spriestspēju, izpratni par pasauli, tās daudzveidību un sarežģītību.

Spēja domāt racionāli ir ārkārtīgi svarīga mūsdienu cilvēkam, un vēl jo svarīgāka tā būs nākotnes cilvēkam, kurš pašlaik izglītojas skolā. Un ne tikai tāpēc, ka šis rītdienas cilvēks būs labi izglītots kādā eksaktā specialitātē, bet arī tādēļ, ka tas ir ļoti svarīgi mūsu valsts un mūsu demokrātijas kvalitātei.

Lai demokrātija pastāvētu, ir vajadzīgi izglītoti pilsoņi, kuriem ir loģika un racionālais prāts un kuri, kā mēdz teikt, ir tādi cilvēki, kuri spēj "atsijāt graudus no pelavām", kritiski domāt, analizēt un adekvāti novērtēt ne tikai iespējas, bet arī draudus, spēj izvērtēt solījumus, priekšlikumus un lēmumus. Tādiem pilsoņiem mūsu sabiedrībā ir jābūt vairākumā. Tikai tad demokrātija var funkcionēt un attīstīties labi un pareizi.

Līdz ar tehnoloģijām, mobilitāti un globalizāciju pasaules aina ir kļuvusi daudz sarežģītāka, nekā tā bija, teiksim, pirms 20 gadiem vai vēl senāk. Šie izaicinājumi jaunajiem cilvēkiem, kuru jūs tagad mācāt, ir lielāki, nekā tie bija mums šajā vecumā.

Latvijas skolēni jau ir apliecinājuši izcilību pasaules olimpiādēs. Tas, protams, tikpat lielā mērā ir viņu skolotāju nopelns. Šie sasniegumi liek mums lieku reizi pārdomāt, vai patiešām mūsu izglītības sistēma ir tik kritiskā situācijā, kā tā tiek attēlota. Katrā ziņā tas, ka šie sasniegumi ar šādu konkurenci ir iespējami mūsu izglītības sistēmā, liek novērtēt to, ko jūs, cienījamie skolotāji, un jūsu kolēģi esat darījuši mūsu jauno cilvēku izglītošanā. Mums ir jāmaks paturēt to labo, kas ir sasniegts, pārejot uz jauno izglītības modeli – uz kompetenču izglītības modeli.

Pašreizējais Latvijas izglītības un zinātnes politikas veidotāju redzējums ir orientēts uz t. s. STEM jomu – ideju par izglītošanu četrās disciplīnās: zinātnē, tehnoloģijās, inženierzinātnēs un matemātikā. Vairāku ideju vidū tieši šīs disciplīnas tiek izceltas kā Latvijas attīstībai un nākotnei īpaši svarīgas.

Tomēr lielais izglītības mērķis ir daudzveidīgi attīstīts cilvēks, un tas mums ir jāpatur nemainīgs. Sabiedrības gaitu virza idejas un cilvēki (vismaz līdz šim, kamēr šo uzdevumu nav pārņēmis mākslīgais intelekts). Tāpēc dabas un inženierzinātnes jāspēj līdzsvarot arī ar mākslas un sociālajām zinātnēm, ko piedāvā, piemēram, STEAM modelis – kur burts "A" nozīmē mākslu (no angļu val. – *art*). Tātad gan racionalitāte, gan māksla šī vārda visplašākajā nozīmē pieder pie daudzveidīgi mūsdienīga cilvēka, kādus mēs gribam redzēt Latvijas sabiedrībā vairumā.

Patiesi izcils skolotājs saredz potenciālu katrā bērņā. Un tādēļ ir svarīgi, ka skolotājs pievēršas katram, bet vienlaikus ir jābūt sistēmai, kas spēj saskatīt tos, kuriem ir īpašs talants īpašā jomā. Tieši tas ir izcilības sākumpunkts.

Latvijas sabiedrībā ir akūti nepieciešams atjaunot skolotāja profesijas prestižu. Man jāsaka, ka tas šobrīd ir nepiedodami zems. Mēs varam meklēt iemeslus, kādēļ tas tā ir, bet es teiktu, ka mūsu uzdevums ir panākt to, ka skolotāja prestižs un arī jaunā skolēna vēlme apgūt šo ļoti seno un cienījamo profesiju ir tāda, ka mums arī nākotnē pietiks skolotāju. Tātad skolotāja profesijas prestiža atjaunošana ir būtiska Latvijas izglītības politikas sastāvdaļa.

Protams, skolēna izcilība ir atkarīga no paša skolēna un vecākiem, bet bez labiem, izciliem skolotājiem mēs tālu netiksim.

Es gribētu jums pateikties par jūsu ieguldījumu, par jūsu darbu un novēlēt jums izturību un aizrautību jūsu darbā arī turpmāk. Paldies jums!

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-runa-ekselences-balvas-pasniegsanas-ceremonija>